પૂર્વછાયો- એવું શ્રવણે સાંભળીને, અતિ ધર્મ થયા ઉદાસ ।
ઘણા દહાડાનો દાખડો, તે વૈરિએ કર્યો વિનાશ ॥૧॥
વિઘ્ન પડ્યું તે વિલોકિને, સમર્યા જે દેવ દુંદાળ ।
વિઘ્નવિનાયક નામની, પછી ફેરવવા માંડી માળ ॥૨॥
એમ કરતાં વહી ગયા, જામનિના ત્રણ જામ ।
સમીરસુત વિપ્ર વેષે, આવિયા એહ ઠામ ॥૩॥
ધર્મને ઓળખાણ આપી, કહ્યું હું તે છું હનુમાન ।
કૃષ્ણ જ્યારે પ્રગટશે, ત્યારે શીદ રહો શોકવાન ॥૪॥

ચોપાઇ- જ્યારે કૃષ્ણ લેશે અવતાર રે, ત્યારે ભૂનો ઉતારશે ભાર રે ।
અષ્ટસિદ્ધિ નવ નિધિ જેહ રે, તમારે ઘેર વસશે તેહ રે ॥૫॥
દુઃખ દારિદ્રય નહિ રહે રતિ રે, અતિ પામશો સુખ સંપતિ રે ।
કૃષ્ણ થાશે બહુ બુદ્ધિવંત રે, કરશે બુદ્ધિએ દૈત્યનો અંત રે ॥૬॥

એને નહિ પડે શસ્ત્રનું કામ રે, કળે ટાળશે દૈત્યનું ઠામ રે ।
એમ ધીરજ દઈ હનુમાન રે, પછી થયા છે અંતર્ધાન રે ॥૭॥
પછી ત્યાંથી ચાલ્યાં છે દંપતિ રે, ઘર પોતાના પર કરી ગતિ રે ।
વાટે જતાં તે પુછે છે ભક્તિ રે, કેમ અમર હનુમાન જતિ રે ॥૮॥
સ્વામી છે એ રામના સેવક રે, કેમ ચરણજીવી કહો વિવેક રે ।
પછી બોલ્યા છે એમ ધર્મ રે, ભક્તિ સાંભળો કહું એનો મર્મ રે ॥૯॥
રઘુવીર પ્રસાદ કૃપાય રે, ચરણજીવી રહ્યા છે સદાય રે ।
પણ જોને સમરતાં ગણેશ રે, આવ્યા હનુમાન લઈ વિપ્ર વેશ રે ॥૧૦॥
માટે આપણું કારજ થાશે રે, આજ થકી દુઃખ સર્વે જાશે રે ।
પછી રાજી થઈ આવ્યાં ઘેર રે, આવી મળ્યાં સગાં રૂડી પેર રે ॥૧૧॥
શત્રુ હતા તે જ મિત્ર થયા રે, દુઃખ દારિદ્રય સરવે ગયાં રે ।
તેતો કૃષ્ણ તણો પ્રતાપ રે, જાણ્યો ધર્મ ને ભક્તિએ આપ રે ॥૧૨॥
પછી જીવના કલ્યાણ કાજ રે, ઈચ્છ્યા જન્મ લેવા મહારાજ રે ।
ધર્મ હૃદામાં શ્રીહરિ આવી રે, શોભા કાંતિ અતિ ઉપજાવી રે ॥૧૩॥
પામ્યા શ્રીહરિ તણો પ્રસાદ રે, લોક બોલાવે છે કરી સાદ રે ।
કહી હરિપ્રસાદ એ નામ રે, એમ બોલાવે પુરુષ ને વામ રે ॥૧૪॥
એવા પવિત્ર હરિપ્રસાદ રે, રમે બાળાશું કરી આહ્લાદ રે ।
પછી એવા સમામાંહિ સતિ રે, રહ્યો ગર્ભ ને શોભિયાં ભક્તિ રે ॥૧૫॥
જેમ સૂર્ય ને ઉગવે કરી રે, પૂર્વ દિશા રહી શોભા ધરી રે ।
એમ શોભી રહ્યાં પ્રેમવતી રે, કૃષ્ણ પ્રવેશે કરીને અતિ રે ॥૧૬॥
દિન દિન પ્રત્યે અતિ પ્રસન્ન રે, જાણ્યા ગર્ભમાં આવિયા કૃષ્ણ રે ।
તેણે કરી આનંદ અપાર રે, પામ્યાં નિત્ય નવો નરનાર રે ॥૧૭॥
એવા સમામાં અસુર જન રે, ચાલ્યા દેવીનું કરવા પૂજન રે ।
ચારે વર્ણમાં હતા જે દૈત્ય રે, ચાલ્યાં સહુ બાળ ત્રિયા સહિત રે ॥૧૮॥
આવ્યાં વિંધ્યાવાસિનીદેવી દ્વારરે, પાડા ઘેટાં અજા લઈ અપારરે ।
બીજાં બોકડાં કુકડાં કઈ રે, આવ્યા મદિરાના ઘડા લઈ રે ॥૧૯॥
મારી દેવી આગે ઝેર કીધો રે, ખાધું માંસ ને મદિરા પીધો રે ।

તેણે થયાં કામાતુર અંગ રે, કર્યા ત્રણ્ય ત્રિયાના ત્યાં સંગ રે ॥૨૦॥
કરી અસુરે પૂજા જો એવી રે, તેને દેખીને કોપી છે દેવી રે ।
કહે આવાં કામ કરનારો રે, કહું છું જાશે તે વંશ તમારો રે ॥૨૧॥
વળી તમારી પક્ષે જે થાશે રે, હશે રાજા તોય રાજ્ય જાશે રે ।
વળી આવું પૂજન જે કરશે રે, જાશે વંશ પોતે પણ મરશે રે ॥૨૨॥
આજ થકી થોડે દિને જાણો રે, થાશે નાશ તમારો પ્રમાણો રે ।
તમારો કરવાને સંહાર રે, હમણાં થાશે હરિ અવતાર રે ॥૨૩॥
તમ જેવા જે અસુર હશે રે, તેને પ્રભુ શોધીને મારશે રે ।
એમ દેવી તે સ્વપ્રમાં કહી રે, પછી તરત અંતર્ધાન થઈ રે ॥૨૪॥
એમ સાંભળી સર્વે અસુર રે, સહુ થયા છે ચિંતા આતુર રે ।
પછી દૈત્યે વિચાર્યું મન રે, એની કરવી કાંઈ જતન રે ॥૨૫॥
કરો જન્મતાં હરિનો નાશ રે, તો થાય સર્વે સુખ સમાસ રે ।
દેવી રૂઠી તેને રાજી કરશું રે, એકવાર કરો એનું નરસું રે ॥૨૬॥
જ્યારે શ્રીહરિનો જન્મ થાય રે, ત્યારે કરવો એ નિશ્ચે ઉપાય રે ।
હમણાં સૌ સૌને ઘેર જાઓ રે, પણ ભુલશો માં એહ દાવો રે ॥૨૭॥
એમ કહી ગયા નિજ ઘેર રે, હરિ સાથે બાંધી બહુ વેર રે ।
હવે ધર્મ ભક્તિએ શું કર્યું રે, વ્રત ગણપતિનું આદર્યું રે ॥૨૮॥
રક્ષા ગર્ભની કરવા માટ રે, કરે ગણપતિ મંત્રનો પાઠ રે ।
ગર્ભવડે શોભે છે બહુ ભક્તિ રે, જેમ અદિતિ ને દેવહૂતિ રે ॥૨૯॥
તેને જોઈને સર્વેજન રે, પામે આશ્ચર્ય પોતાને મન રે ।
એમ કરતાં થયા માસ નવ રે, થયા દશમે હરિ ઉદ્ભવ રે ॥૩૦॥
સંવત્ અઢારસો જે અનુપ રે, વર્ષ સાડત્રિસો સુખરૂપ રે ।
સંવત્સર વર્તે વિરોધિ રે, અર્ક ઉત્તરે વસંત પ્રસિદ્ધિ રે ॥૩૧॥
ચૈત્ર સુદી નવમી દિન જાણો રે, વાર તે સોમવાર પ્રમાણો રે ।
પુષ્ય નક્ષત્ર શુકમાં યોગ રે, કૌલવ કરણ હરણ ભવરોગ રે ॥૩૨॥
જાતાં જામિની ઘટિકા દશ રે, પ્રભુ પ્રકટ્યા પુરણ જશ રે ।
હતાં માતા ત્યારે નિદ્રાવાન રે, પછી જાગી થયાં સાવધાન રે ॥૩૩॥

દીઠા પુત્રને મનુષ્ય સરિખા રે, તેને હેતે કરીને નિરખ્યા રે ।
ત્યાં તો જણાણો તેજઅંબાર રે, દીઠા ઘનશ્યામ તે મોઝાર રે ॥૩૪॥
તેહ મૂર્તિ શોભે છે ઘણી રે, શી કહીએ શોભા તેહ તણી રે ।
હેમવસ્ત્ર વાંસળી છે હાથે રે, નંગ જડિત મુગટ છે માથે રે ॥૩૫॥
મુખ પૂરણ શશિસમાન રે, નયણાં કમળદળને વાન રે ।
કનક ભૂષણ જડિયાં નંગ રે, એવી મૂર્તિ દીઠી માયે દ્રગ રે ॥૩૬॥
કહે તમે છો કૃષ્ણ કૃપાળ રે, વ્રજે મળ્યા હતા તે તમે બાળ રે ।
એવું જાણી પછી પ્રેમવતી રે, કરી સ્તુતિ બાળકની અતિ રે ॥૩૭॥
કહે ધન્ય કૃષ્ણ રાધાપતિ રે, ધન્ય આનંદ રૂપ મૂરતિ રે ।
તમે શ્રીકૃષ્ણ બ્રહ્મ પૂરણ રે, સર્વે કારણના છો કારણ રે ॥૩૮॥
અનંત કોટી બ્રહ્માંડ જે કૈયે રે, આદ્યે અંત્યે મધ્યે તેને લૈયેરે ।
સત્યજ્ઞાનાદિ શક્તિએ કરી રે, ભુવન કોટિ પ્રત્યે વ્યાપ્યા હરિ રે ॥૩૯॥
વળી અળગા રહો અક્ષરધામ રે, જેમ મહાભૂત પૂરણકામ રે ।
તમે પુરૂષોત્તમ પરબ્રહ્મ રે, તમને નેતિ નેતિ કહે નિગમ રે ॥૪૦॥
તમે ભૂમિ ઉતારવા ભાર રે, લીધો યદુકુળે અવતાર રે ।
તમે વસુદેવ દેવકી ઘેર રે, પ્રગટ્યા મથુરાં કરી મેર રે ॥૪૧॥
કંસ ભયથકી વસુદેવ રે, મેલ્યા ગોકુલમાં તતખેવ રે ।
આપ ઇચ્છાએ નિજજન સાથ રે, આવ્યા વ્રજમાંહિ વ્રજનાથ રે ॥૪૨॥
ધન્ય નંદ યશોદા ભાગ્યવાન રે, જેને ઘેર રમ્યા તમે કાન રે ।
પ્રથમ આણ્યો તમે માસી અંત રે, માર્યો અસુર તમે તૃણાવંત રે ॥૪૩॥
શકટ ભાંગી પગે તમે પાડ્યું રે, વિશ્વ માતાને મુખમાં દેખાડ્યું રે ।
ગોળી ભાંગીને ઢોળ્યાં ગોરસ રે, કર્યા માતાને ક્રોધ વિવશ રે ॥૪૪॥
યમલાર્જુન મૂળ ઉખાડી રે, માર્યો બક ગ્રહિ ચાંચ ફાડી રે ।
કર્યો તમે વત્સાસુર કાળ રે, મારી અઘાસુર રાખ્યાં બાળ રે ॥૪૫॥
તમે થયા વત્સ બાલરૂપ રે, ભાળી ભૂલી ગયો બ્રહ્મા ભૂપ રે ।
કાલી નાથી કીધો દવ પાન રે, દીધું ઈષ્ટ કન્યાવ્રત દાન રે ॥૪૬॥
ઋષિપત્નિયોની પૂજા લીધી રે, તેને શ્રુતિસમાન તે કીધી રે ।

કર્યું હેત નિજજન કાજ રે, ધર્યો કર ઉપર ગિરિરાજ રે ॥૪૭॥
સપ્ત વર્ષ માંહી ભગવાન રે, તમે મોડ્યું મઘવાનું માન રે ।
વરુણભવનથી છોડાવ્યા નંદ રે, આપ્યો વ્રજજનને આનંદ રે ॥૪૮॥
વ્રજજનને દેખાડ્યું ધામ રે, કર્યાં સહુને પૂરણ કામ રે ।
તમે રમિયા યુવતિ સંગ રે, કર્યો કિંકર તમે અનંગ રે ॥૪૯॥
અજગરથી છોડાવ્યા નંદ રે, તમે માર્યો શંખચુડ મંદ રે ।
વૃષભને વ્યોમાસુર દ્વેષી રે, માર્યો તમે બળે ખળ કેશી રે ॥૫૦॥
એવાં અપાર ચરિત્ર કીધાં રે, વ્રજવાસીને બહુ સુખ દીધાં રે ।
અક્રૂરને આનંદ પમાડ્યું રે, નિજજનને ધામ દેખાડ્યું રે ॥૫૧॥
તમે પર્યટ પાપીને માર્યો રે, સઈ સુદામા માળીને તાર્યો રે ।
ટાળી કુબજ્યા તન ટેડાઈ રે, માગ્યું તેણે જે હતું મનમાંઈ રે ॥૫૨॥
ભાંગ્યું ધનુષ તમે કર ધરી રે, રંગદ્વારે માર્યો મત્ત હરિ રે ।
મલ્લ હણ્યા અખાડામાં હાથ રે, કેશે ગ્રહિ કંસ માર્યો નાથ રે ॥૫૩॥
વસુદેવ દેવકી દુઃખ હર્યું રે, ઉગ્રસેન શિર છત્ર ધર્યું રે ।
તમે કીધો ગુરુ ઘેર વાસ રે, તમે પુરી છે દ્વિજની આશ રે ॥૫૪॥
તમે ગયા કુબજ્યા ભવન રે, સત્ય કીધું પોતાનું વચન રે ।
તમે ગયા અક્રૂરને ધામ રે, તેને મોકલ્યો ગજપુર ગામ રે ॥૫૫॥
પછી મથુરામાંથી દ્વારા મતિ રે, આવ્યા પ્રેમે કરી પ્રાણ પતિ રે ।
માર્યો કાળયવન કળ કરી રે, મુચુકુન્દને જગાડ્યો હરિ રે ॥૫૬॥
તમે માર્યો પ્રભુ જરાસંધ રે, વિશ સહસ્ર છોડ્યા નૃપબંધ રે ।
નૃપ જીતીને સારંગપાણિ રે, તમે પરણ્યા અષ્ટ પટરાણી રે ॥૫૭॥
મારી ભોમાસુરને મોરારી રે, લાવિયા સોળ સહસ્ર નારી રે ।
છેદ્યા બાણાસુર ભુજદંડ રે, રાખ્યો પાર્થ યજ્ઞ અખંડ રે ॥૫૮॥
તમે માર્યો શાલવ શિશુપાળ રે, કર્યો દંતવક્રનો તમે કાળ રે ।
દેખી દુર્બળ દ્વિજ સુદામ રે, કર્યું કંચનમય તેનું ધામ રે ॥૫૯॥
સ્વજન કુરુક્ષેત્રે ભેળાં કીધાં રે, જયેષ્ઠભ્રાત માતે માગી લીધાં રે ।
પાર્થ જનક ને શ્રુતદેવ રે, તેને સુખ આપ્યું તતખેવ રે ॥૬૦॥

એમ અનંતનાં કર્યાં કાજ રે, નિજજન જાણી મહારાજ રે ।
જે જે આવિયા તમારે શરણ રે, તેને સુરતરુ તમ ચરણ રે ॥૬૧॥
તમે દીનના બંધુ દયાળ રે, કૃપા કરીને આવ્યા કૃપાળ રે ।
કરી સ્તુતિ એમ માંએ જ્યારેરે, સુણી બોલ્યા સુંદર શ્યામ ત્યારેરે ॥૬૨॥

ઇતિ શ્રીમદેકાન્તિકધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામિ શિષ્ય
નિષ્કુળાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણી મધ્યે પ્રેમવતી સ્તુતિ
નામે સોળમું પ્રકરણમ્ ॥૧૬॥